

*Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2015
7. volební období*

138

*USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 30. schůze
ze dne 18. března 2015*

ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance a Euroskupině
Evropský semestr v roce 2015: Posouzení výzev v oblasti růstu, prevence a náprava
makroekonomických nerovnováh a výsledky hloubkových přezkumů podle nařízení (EU) č.
1176/2011 {SWD(2015) 20 final až SWD(2015) 47 final} /kód dokumentu 6632/15,
KOM(2015) 85 v konečném znění/

Pracovní dokument útvarů Komise – Zpráva o České republice 2015 /kód dokumentu
6632/15, ADD 4, SWD(2015) 23 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace státního tajemníka pro evropské záležitosti Úřadu vlády Ing. Tomáše Prouzy, MBA, ředitele odboru pro záležitosti EU Ministerstva financí Ing. Jiřího Palána, zástupce oddělení EU Ministerstva práce a sociálních věcí Ing. Jiřího Svojshe, vedoucího Zastoupení Evropské komise v ČR Jana Michala, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Ondřeje Benešíka a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jan Zahradník v. r.
ověřovatel výboru

Ondřej Benešík v. r.
zpravodaj výboru a předseda výboru

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance a Euroskupině - Evropský semestr v roce 2015: Posouzení výzev v oblasti růstu, prevence a náprava makroekonomických nerovnováh a výsledky hloubkových přezkumů podle nařízení (EU) č. 1176/2011

KOM(2015) 85 v konečném znění, kód Rady 6632/15

**Pracovní dokument útvarů Komise – Zpráva o České republice 2015
SWD(2015) 23 v konečném znění, kód Rady 6632/15, ADD 4**

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
2. 3. 2015
- **Datum projednání ve VEZ:**
18. 3. 2014 (1. kolo)
- **Procedura:**
Dokument nepodléhá hlasování v Radě.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 10. 3. 2015, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 18. 3. 2015 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Dokument není v rozporu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**

Sdělení Evropský semestr v roce 2015: Posouzení výzev v oblasti růstu, prevence a náprava makroekonomických nerovnováh a výsledky hloubkových přezkumů podle nařízení (EU) č. 1176/2011

Komise ve sdělení hodnotí hospodářské politiky členských států a posuzuje pokrok jednotlivých členských států při řešení problémů uvedených v doporučeních pro jednotlivé členské státy na období 2014 – 2015 a pro 16 členských států (Belgie, Bulharsko, Německo, Irsko, Španělsko, Francii, Chorvatsko, Itálii, Maďarsko, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Finsko, Švédsko a Spojené království) uvádí výsledek hloubkového přezkumu v rámci postupu při makroekonomické nerovnováze. Na základě této analýzy Komise navrhuje, aby byl v rámci postupu při makroekonomické nerovnováze aktualizován status řady členských států. Komise hodnotí fiskální situaci členských států podle nejnovější ekonomické prognózy Komise. V případě některých členských států se vyjadřuje k dalším krokům

v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Toto posouzení vychází ze stanovisek Komise k návrhům rozpočtových plánů na rok 2015 členských států eurozóny, vydaných v listopadu loňského roku, a z nových pokynů, které Komise přijala, ohledně způsobu, jak zajistit, aby společný fiskální rámec podporoval agendu EU pro zaměstnanost a růst.

Na sdělení v příloze navazuje balíček analýz a hospodářských výzev a politik pro každý členský stát vyjma Řecka a eurozóny jako celku, tzv. *Country Reports*. Předmětem zájmu této analýzy je právě Zpráva o České republice 2015:

Pracovní dokument útvarů Komise – Zpráva o České republice 2015

Zpráva (*Country Report*) hodnotí hospodářskou situaci České republiky z hlediska roční analýzy růstu¹ v rámci procesu tzv. evropského semestru. Analyzuje makroekonomická data a jejich vývoj, hodnotí pokrok od posledního specifického doporučení Rady (*Country Specific Recommendation*) a upozorňuje na konkrétní nerovnováhy či rizika. Jejím účelem je připravit základ pro specifická doporučení Rady pro rok 2015 a současně též získat zpětnou vazbu od členských států.

● **Obsah a dopad:**

Naplnění doporučení z roku 2014

Zpráva konstatuje, že Česká republika vykázala omezený pokrok v plnění doporučení z roku 2014. To se týká zejména doporučení, aby: snížila daňové zatížení práce, reformovala důchodový systém a systém zdravotní péče, zvýšila inkluzivnost a kvalitu vzdělávání, urychlila reformu regulovaných povolání, zřídila efektivní systém výzkumu a inovací a zintenzivnila boj proti korupci.

K určitému pokroku však došlo v těchto oblastech: zvyšování investic, jež podporují růst, lepší dodržování daňových předpisů, posilování fiskálního rámce, zvyšování energetické účinnosti, rozvoj veřejných služeb zaměstnanosti a lepší správa prostředků EU. Přijetí zákona o dětských skupinách je pozitivním krokem ke zvýšení účasti matek s malými dětmi na trhu práce. Určitý pokrok, konkrétně pokud jde o doporučení ke zlepšení veřejné správy, představuje i přijetí zákona o státní službě.

Hospodářská situace a výhled pro další roky

Česká ekonomika po letech poklesu začala v roce 2014 opět růst a předpověď na roky 2015 a 2016 je nadále pozitivní, růstem se opět rozběhla tzv. příjmová konvergence (sbližování) s EU. Inflace se držela na velmi nízkých úrovních. V roce 2014 také došlo k pozitivnímu nárůstu investic (veřejných i soukromých), potěšitelné je, že v posledních letech rostou výrazně veřejné investice do výzkumu a vývoje. Nicméně již od roku 2000 je v ČR pozorováno nižší snižování spotřeby primárních energetických zdrojů, než je průměr EU, z čehož plyne, že je třeba větších investic do zvyšování energetické účinnosti.

Situace na trhu práce vykazuje zlepšení, míra nezaměstnanosti a konkrétně dlouhodobá nezaměstnanost jsou ve srovnání s průměrem EU nízké. Zpráva však poukazuje na přetrvávající rozdíly mezi muži a ženami pokud jde o odměňování i zaměstnanost, současně upozorňuje na nedostatečné zastoupení některých skupin osob

¹ V roční analýze růstu 2015 Komise navrhuje, aby EU k hospodářské politice přistupovala integrovaně sledováním tří hlavních cílů: podpora investic, strukturální reformy a odpovědná fiskální konsolidace.

na trhu práce (ženy s malými dětmi, mladí lidé, zdravotně postižení, Romové). Kladně zpráva kvituje výrazné zlepšení schodku veřejných financí od roku 2009, díky čemuž ČR v současnosti nečelí riziku neudržitelnosti schodku veřejných financí (za rok 2013 dosáhl přibližně 1,3 % HDP, za rok 2014 se nepředpokládá větší změna a pro rok 2015 se počítá s výhledem na jeho navýšení na úroveň přibližně 2 % HDP). Celková míra zadlužení zůstává stále značně pod úrovní 60 % HDP. S ohledem na demografický vývoj je však pro ČR problémem dlouhodobá udržitelnost veřejných financí.

Strukturální otázky

Zpráva rozděluje hodnocení situace a vývoje v České republice do pěti samostatných kapitol. Zatímco u prvních dvou kapitol a u předposlední kapitoly je hodnocení vcelku přijatelné a kromě problematických bodů jsou zmiňovány i pozitivní příklady vývoje či přijatých opatření, **poměrně alarmující zjištění uvádí kapitoly třetí a pátá – veřejná správa a doprava**. Ona zjištění se týkají především efektivity fungování státní správy, zadávání veřejných zakázek a čerpání finančních prostředků z EU. Přitom paradoxně právě oblast veřejné správy představuje prvek, který vlády mohou ovlivňovat a upravovat poměrně rychle a především přímo, tj. bez takového působení zprostředkujících vlivů a dalších mechanismů, jako je tomu u ostatních kapitol.

1. Zdanění, fiskální rámec a udržitelnost

- daňové úniky jsou velmi rozšířené, zejména výpadky DPH a spotřebních daní;
- **výběr daní je nákladný** (druhé nejvyšší náklady na placení daní v EU);
- **příspěvky na sociální zabezpečení jsou nejvyšší v EU** a představují téměř polovinu daňových příjmů, **práce osob s nízkými příjmy je navíc poměrně silně zdaněna**;
- vysoké zdanění práce může přispívat k nepříznivé situaci pracovníků s nízkou kvalifikací na trhu práce (míra zaměstnanosti těchto osob je výrazně pod průměrem EU) a může mít odrazující účinek pro skupiny osob s nízkou kvalifikací (mladí lidé a lidé nad 55 let věku);
- daně z nemovitostí a ekologické daně (kromě zdanění paliv) jsou stále nízké, prostor pro další zvyšování spotřebních daní je naopak již omezený;
- i přes částečné zlepšení výhledu **zůstává dlouhodobá udržitelnost veřejných financí problémem ČR** (hlavně v důsledku předpokládaného nárůstu výdajů na důchody a zdraví);
- věk odchodu do důchodu se ve střednědobém horizontu zvyšuje jen pomalu, předem stanovená věková hranice není, počítá se s vazbou na střední délku života;
- stabilita důchodového systému byla narušena změnami tzv. druhého pilíře, bylo sice schváleno navýšení důchodů pro rok 2015, ovšem základní vzorec valorizace nebyl revidován;
- objem rozpočtu na zdravotní péči nedosahuje průměru EU, zlepšování nákladové efektivity a řízení ve zdravotnictví představuje hlavní výzvu, některá opatření se již činí, většina je však pouze v přípravné fázi;
- **stávající fiskální rámec je slabý** (pátá nejslabší fiskální pravidla v EU), nyní probíhá jeho reforma, jejíž realizace by měla proběhnout v letošním roce (dluhová a výdajová pravidla, fiskální rada atd.).

2. Trh práce, vzdělávání a dovednosti

- po dvou předchozích letech se s návratem růstu HDP situace mírně lepší, **míra nezaměstnanosti klesá, míra chudoby a sociálního vyloučení jsou stále z nejnižších v rámci EU**, roste ovšem počet vyloučených lokalit (obývaných především Romy) a počet bezdomovců;
- s nízkou účastí některých skupin na trhu práce (ženy s malými dětmi, mladí lidé, zdravotně postižení, Romové) se pojí problémy špatně fungující aktivní politiky zaměstnanosti a existence bariér pro větší účast žen na trhu práce;
- **špatné fungování veřejných služeb zaměstnanosti** neumožňuje u znevýhodněných skupin přechod dostatečného počtu osob od nezaměstnanosti k zaměstnání, chybí účinný systém měření výkonnosti veřejných služeb zaměstnanosti;
- **pozitivní je vývoj v oblasti zaměstnanosti mladých lidí**, byla podniknuta řada kroků v rámci iniciativy Záruky pro mládež;
- míra zaměstnanosti žen je výrazně nižší než u mužů, omezené využívání pružné pracovní doby a nedostatek dostupných služeb v oblasti péče o děti snižují schopnost žen s dětmi účastnit se pracovního trhu;
- **přístup k zařízením péče o děti je jedním z nejhorších v EU** (málo jeslí a mateřských škol), v roce 2014 již byly podniknuty některé kroky (zákon o dětské skupině);
- vysoká míra dosaženého vzdělání je pozitivním prvkem, situace se stále zlepšuje, je vykazován rychlý pokrok při dosahování terciárního vzdělání (nicméně s obavami o jeho kvalitu a relevanci z hlediska potřeb trhu práce), ovšem veřejné výdaje na vzdělávání jsou ve srovnání s průměrem EU nízké a přidaná hodnota školního vzdělání ve vztahu k socioekonomickému zázemí je jedna z nejnižších v EU;
- **míra předčasného ukončení školní docházky je stále nízká** (avšak u některých skupin – Romové, zdravotně postižení – je násobně vyšší), ale nevýhoda, kterou mají na trhu práce ti, kdo předčasně ukončili školní docházku, je větší, než průměr EU;
- neexistuje komplexní hodnotící rámec a podpora škol a žáků s horšími výsledky, což by mohlo zlepšit efektivitu a rovnost ve vzdělání;
- existuje významná genderová nerovnováha v učitelském povolání, negativní vnímání učitelského povolání a nedostatečně vysoké platy učitelů ztěžují přilákání talentovaných zájemců o práci učitele;
- programy odborného vzdělávání a přípravy plně nezajišťují dovednosti požadované na trhu práce, neexistuje systém, jenž by identifikoval potřeby trhu práce, nesoulad mezi požadovanými a nabízenými dovednostmi roste obzvlášť v některých regionech.

3. Veřejná správa

- i přes určité reformní kroky **zůstává kvalita a transparentnost veřejných institucí překážkou růstu**, ukazatele kvality veřejných institucí stále zůstávají

pod průměrem EU, **nedostatečná výkonnost státní správy zhoršuje podnikatelské prostředí;**

- efektivitu a stabilitu veřejné správy začalo řešit přijetí zákona o státní službě, prováděcí předpisy regulující klíčové prvky (odměňování, přijímání do služebního poměru atd.) by měly vstoupit v platnost k 1. červenci 2015;
- opatření k řešení problému korupce se opoždějí, od roku 1999 již bylo přijato pět protikorupčních akčních plánů, řada opatření nikdy nebyla dotažena do konce;
- **problematické zůstává zadávání veřejných zakázek, používání netransparentních postupů (jednací řízení bez uveřejnění) je nejvyšší v EU, efektivitu zadávání omezují časté změny právního rámce a nedostatečná pozornost kritériím kvality na úkor kritéria ceny, což zůstává hlavním kritériem pro udělení zakázky v 82 % případů (průměr EU činí 56 %);**
- řízení finančních prostředků EU se v roce 2014 zlepšilo, avšak nesrovnalosti (zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek a střetu zájmů) stále vedou k vytváření překážek, předpisy týkající se střetu zájmů jsou nedostatečné, došlo sice k urychlení realizace projektů, ale vzhledem ke zjištěným nesrovnalostem může v roce 2015 dojít opět k přerušení plateb.

4. Podnikatelské prostředí, výzkum a vývoj

- **přes určitá zlepšení podnikatelské prostředí zůstává problémem**, a to zejména vzhledem k následujícím faktorům: administrativní a daňová zátěž, nedostatečná infrastruktura, nedostatečná vazba mezi průmyslem a vzděláním s výzkumem, problémy se zakládáním podniků, vyřizováním stavebních povolení či placením daní;
- právní předpisy týkající se ochrany spotřebitele jsou nejasné a nejsou účinně prosazovány, efektivnost veřejné správy v této oblasti je nízká;
- naopak dobře v ČR funguje registr nemovitostí a přístup podniků k úvěrům, pozitivně ke zlepšení přispěly změny v posledních letech – nový občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích nebo digitalizace postupů souvisejících se zakládáním společností a fungováním datových schránek;
- ČR si obecně vede dobře při naplňování cílů Digitální agendy, v některých oblastech však nevyužívá plně svůj potenciál (např. zdravotnictví a elektronická veřejná správa);
- **ČR má jeden z nejvyšších počtů regulovaných povolání v EU**, otevření některých může usnadnit hospodářskou soutěž, reforma byla zahájena v roce 2012, ale zpozdila se, pokrok je pomalý;
- veřejné a soukromé investice do výzkumu a vývoje v posledních letech značně vzrostly, ovšem ČR zaostává, pokud jde o výsledky v oblasti vědeckého a technického výzkumu – pouze 5,6 % českých vědeckých publikací se řadí mezi 10 % nejcitovanějších publikací na světě, ČR má pouze 0,7 patentu na 1 mld. EUR HDP v rámci Smlouvy o patentové spolupráci (průměr EU činí 3,9 patentu), je třeba pokračovat v procesu modernizace a reforem výzkumného a inovačního systému.

5. Doprava a energetická účinnost

- relativně zaostalá dopravní infrastruktura a neoptimální fungování dopravních trhů negativně ovlivňují kapacitu, výkonnost i bezpečnost dopravních služeb, železniční i silniční infrastruktura jsou ve špatném stavu, hospodářská soutěž na železnici je stále nízká, síť vnitrozemských vodních cest je nedostatečná;
- investice do dopravní infrastruktury se v posledních letech výrazně snižovaly, až v roce 2014 dochází k jejich navýšení (přičemž hlavním zdrojem financování jsou fondy EU), jejich absorpční kapacita však stále klesá zejména kvůli zdoluhavým postupům vydávání stavebních rozhodnutí, neefektivitě zadávání veřejných zakázek, nízké transparentnosti a značné politizaci rozhodovacích procesů;
- energetická účinnost se pomalu zlepšuje (v období 2000 – 2012 došlo k poklesu energetické náročnosti o 2 % ročně), ČR však stále patří mezi státy s největší náročností na energii a uhlík, energetická náročnost dopravy roste, stále existuje značný prostor pro úspory energie u budov;
- vnitrostátní programy zaměřené na zvyšování energetické účinnosti jsou roztržité a celkově nákladově neefektivní (hlavním zdrojem financování jsou fondy EU, několik projektů je financováno z domácích zdrojů), proces podávání žádostí je pro soukromé spotřebitele těžkopádný;
- problematická je situace v nakládání s odpady, míra skládkování je ve srovnání s průměrem EU velmi vysoká (56,5 % oproti 24 %), politika na podporu obnovitelných zdrojů byla výrazně omezena s ohledem na vysoké náklady, nedávné změny legislativy by právní prostředí měly zlepšit.

● Stanovisko vlády ČR:

ČR oceňuje dřívější zveřejnění *Country Report*, věří, že tento krok pozitivně přispěje k většímu ztotožnění se států s reformami a tedy i jejich vyšší míře implementace, kterou vnímá jako hlavní překážku v procesu evropského semestru. ČR rovněž vnímá jako krok správným směrem, že nová Evropská komise hodlá předložit v dřívějším termínu návrh doporučení členským státům. Hodnocení Komise považuje ČR ve většině případů za objektivní, avšak musí zároveň vyjádřit nesouhlas s hodnocením některých oblastí. Zásadní nesouhlas vyjadřuje ČR právě s hodnocením životního prostředí a účinného využívání zdrojů, kde je stanovisko Komise vnímáno ze strany ČR velmi negativně. Dalšími oblastmi, v nichž bude třeba nadále s Komisí jednat tak, aby byla pozitivně ovlivněna podoba specifických doporučení pro rok 2015, jsou oblast zdravotnictví, oblast terciárního vzdělávání či oblast metodologie hodnocení vědy a výzkumu. Další skupinu hodnocených oblastí tvoří ty oblasti, v nichž ČR s hodnocením souhlasí s výhradami či upozorněním na některé nepřesnosti. Jedná se zejména o oblast regulovaných profesí, trhu práce, oblast aktivní politiky zaměstnanosti a veřejných služeb zaměstnanosti, nezaměstnanost mládeže, účast žen na trhu práce, rovný přístup ke vzdělávání a romskou problematiku, veřejnou správu, podnikatelské prostředí, oblast digitální ekonomiky a oblast rozvoje dopravní (zejména železniční) infrastruktury. ČR se ztotožňuje s evaluací Komise v oblastech makroekonomického vývoje ČR, vývoje investic, zdanění, fiskální udržitelnosti, vzdělávání a dovedností, odborného vzdělání a přípravy a také energetické účinnosti.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V Evropském parlamentu se dokument nachází v tzv. přípravné fázi, jako gesčnímu výboru byl přidělen do výboru pro hospodářství a měnu (ECON), konkrétní termín projednání ve výboru ani na plénu ještě nebyl stanoven.

Zpráva bude Evropskou komisí použita jako základ pro vypracování doporučení pro specifická doporučení Rady 2015.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** předkládanou zprávu a rámcovou pozici vlády k této zprávě;
2. **z d ů r a z ň u j e** potřebu jednat na úrovni vlády s Evropskou komisí, aby byla vhodně ovlivněna podoba specifických doporučení Rady pro Českou republiku na rok 2015 pozitivním směrem, a to i s ohledem na potenciální provázanost plnění specifických doporučení Rady s čerpáním finančních prostředků z rozpočtu EU;
3. **u p o z o r ň u j e** na zvlášť negativní hodnocení Komise v kapitolách Veřejná správa a Dopravní infrastruktura a domnívá se, že těmto oblastem by vláda měla věnovat prioritně pozornost a vyvinout maximální úsilí k podstatnému zlepšení situace v těchto oblastech.

Jan Zahradník v. r.
ověřovatel výboru

Ondřej Benešík v. r.
zpravodaj výboru a předseda výboru